

AVTOPORTRET V DEPRESIJI

Mart Ogen

Videl sem ploščate kamne v reki
in prisluškoval drevesom v sončni tišini.
In potem sem videl vola, ko ga je zadelo električno kladivo,
zgrudil se je in obležal tam,
in nisem vedel, ali bi jokal ali se smejal,
bil je podoben mnogim mojim znancem,
izbuljene oči, mrtev,
bilo je jutro, svetloba in kri,
in vedel sem, da bom nekega dne tudi sam obležal tako,
podoben mnogim znancem
in podoben kamenju v reki
in travi pokošeni,
in mogoče se bo kdo smejal
in mogoče bo kdo jokal,
steklene oči in mrtev.

In potem je bila nenadoma noč,
bila je noč polna pošasti,
neverjetnih pošasti z gobci, ki je iz njih curljala kri,
s krili, ki so bila zlepljena,
bile so mrtve pošasti,
pa so tulile in hrzale in meketale,
bila je noč in nobenega vetra,
bilo je poletje in nobene ljubezni,
pošasti pa so brenčale in poskakovale in se hihitale,
mrtve pošasti z izplazenimi jeziki,
krempljaste pošasti z zadavljenimi grli in bolščečimi očmi,
podobne ljudem, ki sem jih poznal,
podobne znamenitim ljudem
in ljudem, ki jih nisem poznal,
in ljudem, ki jih nihče ne pozna,
in meni samemu, z izkričanim grlom
in prevezo čez oči
ali z osuplo roko iztegnjeno,
z roko, ki je držala neko glavo in jo zibala,
da so se odpirale konjske čeljusti in mačje oči,
in bila je moja glava,
in bila je moja glava.

In bila je slepa glava, ki ni našla vrat,
letala je naokrog,
se zaletavala v stene,
in ni našla svojega grla,
in ni našla tujih grl, da bi kričala z njimi,
samo blejala je lahko, mijavkala, lajala,
vse človeško je bilo mrtvo,
in bilo ni nobenih vrat glasu,
razen krempljev,
in tako je prišlo jutro
in bilo je polno svetlobe in krvi
in zamolklega udarjanja krogel.

ALEGORIJA

Mart Ogen

Njene besede

Spominjam se.
Spominjam se obale, kjer sem živela.
Daleč je morje.
Visoke stene, posejane z mrtvimi školjkami in drevesi,
ki čuvajo mirno gladino.
Sedela sem na bregu, ko je prihajal. Spominjam se ga.
Njegova ladja je globoko zajemala vodo,
razsuta jadra so bila njegov obraz, zlomljeni jambori.

Njegov glas

Morje je bilo viharo, noč temna.
Tedaj sem ugledal svetilnik.

Njene besede

Dala sem mu toplo obleko in mu umila razbiti obraz.
Spominjam se. Dala sem mu toplo obleko.
Potem je zaspal. Vendar ni spal mirno. Pogosto je kričal v sanjah.
Prebujal se je in me s strahom opazoval. Bil je samo deček.
Pustila sem goreti luč in sedla poleg njega.
Zdaj je spal mirno. Spominjam se. Spominjam se.

Njegov glas

Sem ti kaj povedal o svoji poti?
O čem sem ti govoril tisto prvo noč?

Njene besede

Dolgo je blodil po morju, pozabil je, kako dolgo.
Svojo ladjo je imenoval Bolečina in bila je vse, kar je imel.

Spominjal se je, da je nekoč imel mnogo dragocenih stvari.
Spominjal se je, da je nekoč imel hišo na obali.
Potem jo je videl, kako je v plamenih umrla
in kako je obalo zalilo morje.

Njegov glas

Noč je bila, polna požarov.
Vedno je bila noč polna požarov.

Njene besede

Ostal je sam z morjem in ladjo in ni hotel umreti.
In nikoli več ni hotel videti obale, nobene hiše ni več hotel imeti.
Bil je vihar, ki ga je vrgel v moje pristanišče.

Njegov glas

Bili so mrtvi.
Samo mrtvi so bili dobri z mano.

Njene besede

Ljubila sva se in podarila sem mu školjke, ki so jih pobili
lovci biserov, vse školjke, ki sem jih vzdala v pristan,
da bi v viharni noči sprejela njegovo ladjo.
Pripovedovala sem mu o ladjah, za katere sem mislila,
da je vsaka med njimi njegova, pa so bile ladje tujcev.
Povedala sem mu o deželah, o katerih so mi govorili tuji mornarji.
Dala sem mu preostale žive školjke, ki sem jih hranila v sebi,
in nič več se ni bal.
Želela sem, da bi ostal.

Njegov glas

Zakaj si mi govorila o tujih ladjah?
Zakaj si napolnila moje srce z mrtvimi školjkami?
Zahrepenel sem po deželah, ki so iz njih priplule tuje ladje,
da si odpočijejo v tvojem zalivu.
Bile so ladje lovcev na bisere.

Njene besede

Želela sem, da bi ostal,
da bi bedel nad biseri, ki so živeli v meni,
kajti tudi jaz sem bila školjka.
On pa je hrepenel po deželah, ki so iz njih priplule tuje ladje.
Videla sem valovati morje v njegovih očeh in vedela,
da si želi oditi. Pustila sem ga, da je odšel.
Upala sem, da se kmalu vrne.
Dvignil je ladjo z dna moje plime in odplul.
Čez mnogo dni se je vrnil. Vendar ne za dolgo. Kmalu je zopet odšel.
Potem sem ga dolgo čakala zaman.

Njegov glas

Odšel sem daleč, daleč v tuje dežele, da bi tudi jaz postal
lovec biserov. Z mrtvimi školjkami sem hotel napolniti svojo ladjo.
Z njimi sem hotel zgraditi novo mrtvo steno,
da bi tuje ladje nikoli več ne mogle v tvoje pristanišče.
Ko sem se vrnil, sem te zaman iskal.
In spet sem sam ostal, z mrtvim tovorom na ohromeli ladji.

Njene besede

Čakala sem ga, dolgo, in moje školjke so umirale.
Mnogo ladij se je ustavilo v zavetju mrtvih sten.
In spraševala sem mornarje, če so ga kaj videli,
spraševala sem jih, kdaj se vrne.
Videli smo ga, so rekli, v tem in tem pristanišču.
Njegova ladja je bila do vrha naložena z mrtvimi školjkami,
toda še mu ni bilo dovolj.
In mračne so bile njegove oči, so govorili.
Mračne in pijane od morja in strasti, so pripovedovali drugi.
In z nikomer ni hotel govoriti, nikogar ni hotel poznati.
Zblaznel je, so mi govorili.
Jaz pa sem jokala, ker sem vedela, da je pozabil name.
In zasovražila sem morje, ki mu je začaralo srce,
in šla sem daleč, šla sem daleč proč,
da bi ga pozabila,
da bi ga nikdar več ne videla.
In nočem ga več videti! Nočem ga več videti!

Njegov glas

Vrni se, ljubljena, daj, vrni se!
Glej, koliko školjk sem ti prinesel, koliko biserov!
Povej, daj, reci mi, se boš vrnila?

Njene besede

Mrtve so, mrtve so moje školjke, nobenih biserov ni več.
Le premrli galebi še kdaj priletijo
med te mrzle skale, prek ostrih robov gora,
galebi, ki so izgubili pot, da bi mrtvi obležali pred mojim pragom.
In takrat se spominjam. Takrat se spominjam
morja in njega, ki sem mu nekoč dala toplo obleko mu umila
razbiti obraz. Njegov obraz...
Toda nočem se spominjati! Pustite me!
Pustite... pustite...